

DEFINĪCIJAS

Sabiedrība – akciju sabiedrība „INVL atklātais pensiju fonds”.

Politika – Sabiedrības iekšējās kontroles sistēmas dokuments “Iesaistīšanās politika”.

Ziņojums – Sabiedrības ziņojums par iesaistīšanās politikas īstenošanu.

Līdzekļu pārvaldītājs – ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrība “INVL Asset Management”.

Turētājbanka – AS “SEB banka”.

Dalībvalsts – Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts.

DOKUMENTA MĒRĶIS

Politiku piemēro gadījumos, ja Sabiedrība plāno ieguldīt pensiju plāna aktīvus (turpmāk tekstā - Ieguldījumu portfelis) tādas akciju sabiedrības akcijās, kuras juridiskā adrese ir dalībvalstī un kuras akcijas iekļautas dalībvalsts regulētajā tirgū (turpmāk tekstā - Akciju sabiedrība), kā arī veicot agrāk iegādātu Akciju sabiedrības akciju periodisku monitoringu un analīzi.

Politikas mērķis ir nodrošināt Akciju sabiedrības stratēģijas, finanšu un nefinanšu darbības rezultātu un riska, kapitāla struktūras, sociālās ietekmes, ietekmes uz vidi, korporatīvās pārvaldības izvērtēšanu, kā arī veicināt dialogu ar Akciju sabiedrību, sadarbību ar citiem Akciju sabiedrības akcionāriem, saziņu ar Akciju sabiedrības ieinteresētajām personām un faktisko un iespējamo interešu konfliktu pārvaldību attiecībā uz iesaistīšanos Akciju sabiedrības pārvaldē.

Politikas ievērošanu nodrošina Sabiedrības valde.

Politikas noteikumus pielieto, lai izmantotu akcionāru tiesības, ko piešķir Akciju sabiedrības, kuras akcijas tirgo regulētā tirgū. Citiem finanšu instrumentiem Politikas noteikumi ir saistoši attiecībā uz balsošanas tiesību izmantošanu. Visos citos gadījumos Politikas noteikumi nav saistoši, bet tiek piemēroti pēc iespējas labāk, ņemot vērā tirgus, emitenta un finanšu instrumenta īpašības un citus attiecīgus apstākļus.

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

Pirms ieguldījumu īstenošanas Akciju sabiedrības akcijās, tiek veikta Akciju sabiedrības izvērtēšana, izmantojot publiski pieejamo informāciju, tai skaitā uzņēmuma finanšu pārskatus, prezentācijas, ilgtspējas pārskatus, pārskatus par ietekmi uz vides, sociāliem un pārvaldības faktoriem, pārskatus par korporatīvo pārvaldību, informāciju, kas tiek publicēta masu medijos, publiski pieejamās datu bāzes, specializētās finanšu informācijas platformās, kā arī reitingu aģentūru un analītiķu pārskatus par Akciju sabiedrību gadījumā, ja Sabiedrībai ir pieeja tādiem pārskatiem. Nepieciešamības gadījumā, balstoties uz publiski pieejamo informāciju, tiek veikti papildus aprēķini un/vai veikta finanšu modelēšana.

Izvērtējot Akciju sabiedrību, Sabiedrība pievērš uzmanību informācijai, kas ļauj novērtēt:

- 1) Akciju sabiedrības finanšu stabilitāti;
- 2) Akciju sabiedrības biznesa modeļa dzīvotspēju;
- 3) Akciju sabiedrības kapitāla struktūru;
- 4) Akciju sabiedrības peļņas rādītāju evolūciju nākotnē;

- 5) Akciju sabiedrības nozari un tās ietekmi uz dabas un sociālo vidi;
- 6) situāciju ar korporatīvas pārvaldības standartu ievērošanu Akciju sabiedrības reģistrācijas valstī un to, kādā veidā Akciju sabiedrība nodrošina šo standartu ievērošanu;
- 7) cik lielā mērā Akciju sabiedrība tiek regulēta no valsts iestāžu puses;
- 8) Akciju sabiedrības kontrolējošus akcionārus - organizatorisko struktūru, patiesos labuma guvējus un reģistrācijas valsti (institucionālu akcionāru gadījumā), valstisku piederību un līdzekļu izcelsmi (fizisku personu gadījumā), ceļu, kādā tika iegūta kontrole pār Akciju sabiedrību, spēju efektīvi ietekmēt Akciju sabiedrības darbību un, ja nepieciešams, sniegt Akciju sabiedrībai finansiāla vai cita rakstura atbalstu;
- 9) veidus, kādos Akciju sabiedrība īsteno dialogu ar akcionāriem, regulējošiem orgāniem, kā arī plašu sabiedrību;
- 10) iekšējo normatīvo dokumentu, kas attiecas uz vides, sociāliem un pārvaldības faktoriem (ilgtspējas politika, ētikas politika, korporatīvas pārvaldības standarti utml.) esamību un kvalitāti.

Akciju sabiedrības finanšu rādītāju analīze

Akciju sabiedrības finanšu rādītāju analīze tiek veikta ar mērķi novērtēt Akciju sabiedrības finanšu stabilitāti, kā arī Akciju sabiedrības vērtības pieauguma potenciālu.

Finanšu rādītāju analīzei informācija tiek iegūta no publiskiem gada pārskatiem, starpperiodu pārskatiem, prezentācijām, konferences zvaniem, kā arī no nozaru asociāciju datiem, publiski pieejamām datu bāzēm un citiem publiskiem avotiem.

Lai novērtētu Akciju sabiedrības finanšu stabilitāti, cita starpā tiek izmantoti sekojoši rādītāji:

- 1) Akciju sabiedrības likviditātes rādītāji (krājumu, debitoru prasību un naudas līdzekļu attiecība pret īstermiņa saistībām);
- 2) Akciju sabiedrības brīva naudas plūsma;
- 3) Akciju sabiedrības finanšu parāda attiecība pret peļņu pirms amortizācijas, procentu maksājumiem un nodokļu maksājumiem (*Debt/EBITDA*);
- 4) Akciju sabiedrības peļņa pirms amortizācijas, procentu maksājumiem un nodokļu maksājumiem attiecība par ikgadējiem procentu maksājumiem par finanšu parādsaistību apkalpošanu (*EBITDA/Interest*);
- 5) Akciju sabiedrības finanšu saistību dzēšanas grafiks, iespējas refinansēt dzēšamo parāda daļu vai atmaksātu no operacionālās naudas plūsmas.

Lai novērtētu Akciju sabiedrības vērtības pieauguma potenciālu, cita starpā tiek izmantoti sekojošie rādītāji:

- 1) Akciju sabiedrības visu akciju tekošās tirgus cenas attiecība pret tīro peļņu (*P/E*, pret prognozēto un pēdējo 12 mēnešu peļņu);
- 2) Akciju sabiedrības tirgus vērtības attiecība pret peļņu pirms amortizācijas, procentu maksājumiem un nodokļu maksājumiem (*EV/EBITDA*);
- 3) Akciju sabiedrības visu akciju tekošās tirgus cenas attiecība pret apgrozījumu (*P/S*, pret prognozēto un pēdējo 12 mēnešu apgrozījumu);

- 4) Akciju sabiedrības visu akciju tekošas tirgus cenas attiecība pret bilances vērtību (P/B, pret prognozēto bilances vērtību un bilances vērtību no pēdējā pieejamā finanšu pārskata);
- 5) bruto peļņas maržu;
- 6) neto peļņas maržu;
- 7) citus rādītājus, kas raksturo kompānijas vērtības pieauguma potenciālu;
- 8) 1.-5.punktos minētie rādītāji tiek salīdzināti ar vidējiem rādītājiem, raksturīgiem salīdzināmā sektora kompānijām dotajā tirgū vai reģionā;
- 9) Nepieciešamības gadījumā tiek aprēķināta kompānijas akciju teorētiskā vērtība ar modeļu palīdzību (dividenžu diskontēšanas modeļi, naudas plūsmas diskontēšanas modeļi, atlikušās vērtības diskontēšanas modeļi).

Akciju sabiedrības vides, sociālo un pārvaldības faktoru analīze

- 1) vides, sociālo un pārvaldības faktoru atklāšanas reitingu (*ESG Disclosure Score*);
- 2) sociālo faktoru atklāšanas reitingu (*Social Disclosure Score*);
- 3) pārvaldības faktoru atklāšanas reitingu (*Governance Disclosure Score*);
- 4) energoefektivitātes politikas esamību;
- 5) izmešu samazināšanas politikas esamību;
- 6) vai pēdējo 5 gadu laikā ir notikuši negadījumi, kas nesuši nopietnu kaitējumu apkārtējai videi;
- 7) negadījumu, kas saistīti ar darbinieku traumām un nāvi, skaits attiecībā uz 1000 darbiniekiem;
- 8) ētikas politikas esamību Akciju sabiedrībā;
- 9) pret kukuļošanu vērsta ētikas politikas esamību Akciju sabiedrībā;
- 10) neatkarīgo direktoru īpatsvaru Akciju sabiedrības padomē;
- 11) vai kompānija, kas veikusi Akciju sabiedrības kārtējā gada pārskata auditu, pieder pie *Lielā četrinieka (PWC, Deloitte Touche Tohmatsu, KPMG, EY)*
- 12) punktos 1., 2., 3. minētus reitingus izvērtē gadījumā, ja Akciju sabiedrībai ir piešķirti minētie reitingi;
- 13) informāciju par 7.punktā minētiem rādītājiem ņem no publicētiem Akciju sabiedrības ilgtspējas pārskatiem, pārvaldības pārskatiem, publiskiem paziņojumiem, informācijas, kas pieejama datu bāzes un starptautisko organizāciju pārskatos un reitingos.

Sabiedrība nodrošina emitentu korporatīvo notikumu pienācīgu uzraudzību saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Tā kā ieguldījumu portfeļa finanšu instrumenti tiek turēti Sabiedrības Turētājbankā vai Turētājbankas vārdā kopā ar citiem kontu pārvaldītājiem, Sabiedrībai var nebūt pieejama visa informācija, ko saņem finanšu instrumentu tiešie kontu pārvaldnieki. Sabiedrība uzrauga emitenta būtiskos notikumus, pamatojoties uz finanšu instrumentu kontu pārvaldības līgumiem, kas noslēgti ar depozitārijiem. Depozitārijs veic regulāru uzraudzību, kas nepieciešama Akciju sabiedrības būtisko notikumu pienācīgai uzraudzībai, un piedalās starptautiskā informācijas apmaiņā ar citiem depozitārijiem, biržām, klīringa namiem un citām organizācijām, kas darbojas finanšu instrumentu tirgū. Depozitārijs pārsūta Sabiedrībai pieejamo informāciju par Akciju sabiedrības būtiskajiem notikumiem, kā noteikts attiecīgajā līgumā.

Komunikācija ar Akciju sabiedrības pārstāvjiem

Nepieciešamības gadījumā, lai iegūtu 7.-8.punktos minēto informāciju, Sabiedrība var komunicēt tieši ar Akciju sabiedrības pārstāvjiem. Šajā gadījumā komunikācija notiek, adresējot Akciju sabiedrības personai, kas atbildīga par komunikāciju ar investoriem, jautājumus par Akciju sabiedrības finanšu rādītājiem, plāniem, prognozēm, kā arī par vides, sociālo un pārvaldības faktoru regulējošiem iekšējiem normatīvajiem aktiem un par notikumiem, kas varētu būt saistīti ar minētiem faktoriem. Ja Akciju sabiedrība nav paziņojusi par personu, kas ir atbildīga par komunikāciju ar investoriem, jautājumi var tikt adresēti Akciju sabiedrības valdei. Priekšroka komunikācijas organizēšanā tiek dota rakstiskai komunikācijai vai komunikācijai ar elektronisku saziņas līdzekļu starpniecību, kā arī jautājumu uzdošanai publisko pasākumu (akcionāru sapulču, konferences zvanu, investoru konferenču u.c.) laikā. Komunikācijas gaitā iegūtā informācija tiek uzskatīta par publisku.

Sabiedrība cenšas pēc iespējas uzturēt attiecības ar Akciju sabiedrību un tās vadību. Tādā veidā ir iespējams iedziļināties Akciju sabiedrības darbībā un identificēt un pievērst uzmanību problēmām, kas neatbilst Politikai un neatbilst ieguldījumu portfeļa interesēm. Kontaktus ar Akciju sabiedrību un to vadītājiem var uzturēt klātienēs sanāksmēs, telefona konferencēs, akcionāru sapulcēs un citos līdzīgos veidos.

Lai labāk īstenotu Politikas principus un pārstāvētu akcionāru intereses, Sabiedrība pēc saviem ieskatiem var pievienoties citu akcionāru ierosinātajām iniciatīvām vai arī pati ierosināt tās. Sadarbībā ar citiem akcionāriem visos gadījumos ir jāpārlicinās, ka netiek pārkāpti Politikas noteikumi un netiek skartas ieguldījumu portfeļa intereses.

Ja Sabiedrība nolemj, ka Akciju sabiedrības rīcība neatbilst Politikā noteiktajiem principiem vai Akciju sabiedrības veiktās darbības neatbilst labai pārvaldības praksei un akcionāru prasībām, Sabiedrība var veikt šādus pasākumus:

- a. aicināt Akciju sabiedrības vadību veikt izmaiņas, kas labotu pašreizējo situāciju;
- b. piedalīties Akciju sabiedrības darbībā, ierosinot vai deleģējot tā pārstāvjus Akciju sabiedrības vadības vai uzraudzības struktūrās vai veicinot neatkarīgu dalībnieku iecelšanu;
- c. apsvērt finanšu instrumentu pārdošanu.

Akciju sabiedrības balsstiesību izmantošana

- 1) Sabiedrība izmanto balsstiesības, kuras dod tās pārvaldīšanā esošās akcijas, lai pēc iespējas maksimizētu šo akciju vērtību, maksimizējot labumu, ko Sabiedrības klienti saņems no akciju turēšanas ilgtermiņā, kā arī nodrošinātu iespējami augstus korporatīvās pārvaldības standartus. Pieņemot lēmumu par balsošanu, Sabiedrība vadās no klientu interesēm, kuru portfeļiem ir iegūtas dotās akcijas. Cita starpā Sabiedrība balsošanas gaitā atbalsta neatkarīgu direktoru iecelšanu, transparentas un publiski pieejamas dividenžu politikas apstiprināšanu, kā arī citus pasākumus, kuru mērķis ir veicināt mazākuma akcionāru tiesību aizsardzību.

- 2) Īstenojot Politikas noteikumus, Sabiedrība nodrošina, ka akcionāru tiesības, ko piešķir finanšu instrumenti, kas veido pārvaldīto ieguldījumu portfeļa aktīvus, tiek izmantotas vienīgi Sabiedrības Līdzekļu pārvaldītāja pārvaldīto ieguldījumu portfeļa interesēs.
- 3) Sabiedrība parasti aktīvāk izmanto akcionāru tiesības gadījumos, kad ieguldījumi ir saistīti ar ieguldījumiem Baltijas valstīs vai iegūtās balsis veido ievērojamu daļu no kopējā emitenta emitēto finanšu instrumentu skaita (ne vairāk kā 3%).
- 4) Gadījumos, kad ieguldījumi Akciju sabiedrību akcijās tiek veikti netieši, tas ir, ar kolektīvo ieguldījumu Akciju sabiedrības vai citu finanšu instrumentu starpniecību, Politikas noteikumu īstenošana ir ierobežota. Šajā gadījumā Sabiedrība vispirms novērtē, vai kolektīvo ieguldījumu Akciju sabiedrības vai cita finanšu instrumenta pārvaldnieks ir izstrādājis un piemēro līdzdalības politiku, un dara visu iespējamo, lai pēc iespējas tuvāk šai politikai īstenotu jautājumu par dalību šajā finanšu instrumentā.
- 5) Izvērtējot ieguldījumu portfeļa depozitāriju vai kontu pārvaldnieku sniegto informāciju, pieejamos ekonomiskos rādītājus, iespējamos riskus, stratēģiskos un citus faktorus, lēmumu par balsstiesību izmantošanu, ko piešķir Sabiedrības Līdzekļu pārvaldītāja pārvaldīto ieguldījumu portfeļa finanšu instrumenti, pieņem Sabiedrības darbinieki, kas ir atbildīgi par atsevišķu ieguldījumu portfeļa pārvaldīšanu.
- 6) Gadījumos, kad Sabiedrības pārvaldītājā ieguldījumu portfelī ir vismaz 5% balsu no kopējā balsu skaita Akciju sabiedrības akcionāru sapulcē, Sabiedrība var atturēties no balsošanas, ja tiek nolemts, ka Sabiedrībai nav pietiekamas informācijas un skaidru argumentu par to, kurš balsošanas variants vislabāk atbilstu ieguldījumu portfeļa interesēm.
- 7) Gadījumos, kad tiek apsvērta lēmums, kam var būt liela nozīme (juridiskas personas maiņa, reorganizācija, likvidācija, kapitāla izmaiņas, akciju opcijas un citi līdzīgi jautājumi), lai nodrošinātu ieguldījumu portfeļa interešu pienācīgu aizsardzību, Sabiedrība var balsot pret.
- 8) Par visiem lēmumiem balso tā, lai palielinātu ieguldījumu portfeļa aktīvu ilgtermiņa vērtību un izvairītos no aktīvu vērtības īstermiņa svārstībām.
- 9) Ja Sabiedrība nolemj izmantot balsstiesības, kuras piešķir finanšu instrumenti, kas veido Sabiedrības Līdzekļu pārvaldītāja pārvaldīto ieguldījumu portfeļa aktīvus, tā izmanto šīs tiesības saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un prasībām un nodrošinot emitenta noteiktās balsošanas procedūras ievērošanu. Sabiedrības pārstāvji apmeklē kopsapulci un balso tajā, ievērojot termiņus, kādos šīs tiesības var izmantot.
- 10) Sabiedrība var pilnvarot citu personu balsot Sabiedrības Līdzekļu pārvaldītāja pārvaldīto ieguldījumu portfeļa vārdā tikai pēc tam, kad ir nodrošināts, ka pilnvarotā persona izmanto balsstiesības saskaņā ar Sabiedrības norādījumiem un nepārkāpj attiecīgā ieguldījumu portfeļa ieguldījumu stratēģiju.
- 11) Balsstiesības var netikt izmantotas sekojošos gadījumos:
 - a. ja izdevumi, kas nepieciešami, lai piedalītos balsojumā pārsniedz tiešo ekonomisko labumu, kas varētu tikt iegūts, piedaloties balsošanā un ietekmējot akcionāru sapulces rezultātus;

- b. ja vairākuma akcionārs vai akcionāru grupa, kas rīkojas saskaņoti, kopā kontrolējot absolūtu balsu vairākumu, kas nepieciešams lēmuma pieņemšanai, ir iepriekš paziņojuši par nodomu balsot noteiktā veidā, vai ir būtisks pamats uzskatīt (piemēram, vadoties no iepriekšējo balsojumu pieredzes), ka viņi balsos tādā veidā, un Sabiedrības piedalīšanās balsošanā neietekmēs gala rezultātu.

Ja balsojums notiek par mazsvarīgiem jautājumiem, kas nevar ietekmēt uzņēmuma vērtību, vides, sociālo un pārvaldības faktoru novērtējumu, kā arī nevar sniegt labumu klientiem, kuru labā tiek turētas akcijas, bet piedalīšanās balsošanā ir saistīta ar papildus izdevumiem no Sabiedrības puses.

Sadarbība ar citiem Akciju sabiedrības akcionāriem un saziņa ar Akciju sabiedrības ieinteresētajām personām

Nepieciešamības gadījumā Sabiedrība izmanto iespēju piezvanīt, tas ir, komunicēt ar citiem akcionāriem ar mērķi apmainīties ar informāciju vai koordinēt balsošanu Akciju sabiedrības sapulcē tādā veidā, lai maksimizētu Akciju sabiedrības kontrolē esošo akciju vērtību ilgtermiņā.

Iespējamo interešu konfliktu pārvaldība attiecībā uz iesaistīšanos Akciju sabiedrības pārvaldē

Sabiedrības valde nodrošina, ka Pārvaldnieks veiks darbību piemērojot Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma prasības.

IESAISTĪŠANĀS POLITIKAS ĪSTENOŠANA

Sabiedrība katru gadu līdz 1.augustam publisko Ziņojumu, kuru publicē Sabiedrības mājas lapā www.invl.lv. Ziņojumu sniedz par periodu no dienas, kad pirmo reizi publiskota iesaistīšanās politika vai publiskots pēdējais Ziņojums.

Ņemot vērā, ka Sabiedrības vārdā iesaistīšanās politiku īsteno un balsstiesības izmanto Sabiedrības Līdzekļu pārvaldītājs, Politikā minētās Sabiedrības darbības (iesaistīšanās politikas īstenošanai un balsstiesību izmantošanai) veic Sabiedrības Līdzekļu pārvaldītājs, kā arī Sabiedrība publisko informāciju, kurā ir pieejams Sabiedrības Līdzekļu pārvaldītāja Ziņojums.

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

Politiku un būtiskus grozījumus tajā apstiprina Sabiedrības padome.

Sabiedrības valde apstiprina citus iekšējās kontroles sistēmas dokumentus, kas saistīti ar iesaistīšanās politiku.
